

Dumitru VĂDUVA

SUCCESSIONS

Vol. I

DEVOLUȚIUNEA SUCCESORALĂ

Universul Juridic

București

-2011-

Editat de **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Copyright © 2011, **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin

S.C. Universul Juridic S.R.L.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al **S.C.**

Universul Juridic S.R.L.

**NICIUN EXEMPLAR DIN PREZENTUL TIRAJ NU VA FI
COMERCIALIZAT DECÂT ÎNSOTIT DE SEMNĂTURA ȘI ȘTAMPILA
EDITORULUI, APLICATE PE INTERIORUL ULTIMEI COPERTE.**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

VĂDUVA, DUMITRU

Sucesiuni / Dumitru Văduva. - București : Universul Juridic, 2011.

2 vol.

ISBN 978-973-127-572-7

Vol. 1. : Devoluțiunea succesorală. - 2011. -

ISBN 978-973-127-573-4

347.65/.68(498)

REDACȚIE: tel./fax: **021.314.93.13**

tel.: **0732.320.665**

e-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

DEPARTAMENTUL telefon: **021.314.93.15; 0726.990.184**

DISTRIBUȚIE: tel./fax: **021.314.93.16**

e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

www.universuljuridic.ro

COMENZI ON-LINE,

CU REDUCERI DE PÂNĂ LA 15%

CAPITOL PRELIMINAR

NOȚIUNEA DE SUCCESIUNE

1. DEFINIȚIE

Sucesiunea semnifică transmiterea patrimoniului lui *de cujus* moștenitorilor, desemnați de lege, în lipsa organizării devoluțiunii succesore de acesta, printr-un testament¹. Cu sensul arătat este utilizat termenul moștenire în Cartea a III din C. civ. intitulată, „diferite moduri de dobândire a proprietății”².

În afara acestei semnificații, pe care o denumim *activă*, moștenirea, în sens *pasiv*, desemnează obiectul transmisiunii succesore, adică: patrimoniu transmis sau moștenirea transmisă, *mortis causa*, ca urmare a decesului unei persoane³. De exemplu, legiuitorul folosește această semnificație statuând că „succesiunea se transmite prin lege sau prin voința omului, prin testament” (art. 650 C. civ.); sau „succesiunea nereclamată este considerată vacantă” (art. 724 C. civ.).

2. REGLEMENTAREA LEGALĂ A SUCCESIUNII ȘI MODIFICĂRILE EI ÎN TIMP

Regulile fundamentale care domină dreptul nostru succesoral actual sunt rezultatul unei rafinări în timp a conceptelor juridice și a intereselor social-politice.

Codul civil reglementează succesiunea în Cartea a III-a, Titlul I, intitulat „Despre succesiuni” (art. 650-799). Totodată, în Titlu II, din aceeași carte a Codului civil, sunt reglementați sateliții succesiunii: testamentul și donațiile. Regimul juridic actual al succesiunii, reglementat de Codul civil român este inspirat în mare parte după regulile Codului civil francez, așezat pe fondul conștiinței juridice

---

¹ Noul Cod civil definește moștenirea ca fiind „un mod de transmitere a patrimoniului uni persoane fizice decedate către una sau mai multe persoane în ființă” (art. 953 C. civ.).

² Noul Cod civil prevede în art. 557 că „dreptul de proprietate se dobândește prin convenție, testament, moștenire legală, (...)”.

³ D. Alexandresco, *Principiile dreptului civil român*, vol. II, partea a II-a, București 1926, p. 16; C. Hamangiu, I. Rosetti-Bălănescu, A. Băicoianu, *Tratat de drept civil român*, vol. III, București 1928, p. 1052; M. Eliescu, *Moștenirea și devoluțiunea ei în Dreptul RSR*, Ed. Academiei Republicii Socialiste România, București, 1966, p. 19-20; Fr. Deak, *Tratat de drept succesoral*, Ed. Actami, București, 1999, p. 5; E. Safta-Romano, *Dreptul la moștenire, Doctrină și jurisprudență*, vol. I, Ed. Graphix, Iași, 1995, p. 19, M. Grimaldi, *Droit civil. Successions* 6e édition, Litec, Paris 2001, p. 19.

romano-germanice existente la poporul român⁴. În conținut, el este un compromis între regulile dreptului roman individualist și cele ale cutumelor germane dominate de principiul solidarității familiei⁵.

În timp, unele reguli au fost modificate, depărtându-se de modelul său, unele intervenții legislative având un categoric caracter progresist, depășindu-și astfel modelul⁶. De exemplu, a fost recunoscut dreptul la moștenire al copilului natural (art. 63 C. fam.), ca și pe cel al soțului supraviețuitor care, în forma inițială a Codului, venea la succesiune după al XII-lea grad, iar în prezent vine la moștenirea soțului decedat, în concurs cu toate rudele, inclusiv cu descendenții (Legea nr. 319/1944).

Principalele modificări ale regimului succesiunii au fost punctuale, principiile generale ale succesiunii, reglementate în 1864, supraviețuind timpului.

Legea nr. 319/1944, privind dreptul la moștenire al soțului supraviețuitor, a modificat regulile Codului civil privind dreptul soțului supraviețuitor. Legea impozitului progresiv pe succesiuni, din 28 iulie 1921⁷, care, prin art. 4, a modificat dispozițiile art. 676 C. civ., restrângând dreptul la succesiune al rudelor colaterale până la gradul IV inclusiv. Decretul nr. 32/1954⁸ privind punerea în aplicare a Codului familiei și a decretului privind persoanele fizice și juridice, așa cum a fost modificat, a abrogat unele reguli ale Codului civil relativ la succesiune, în special cele privind condiția juridică a copilului natural (art. 652), considerat de acum egal în drepturi cu copiii legitimi (art. 63 C. fam.); acceptarea succesiunii în favoarea unui minor fiind considerată a fi făcută sub beneficiu de inventar; iar Decretul nr. 31/1954⁹ privind persoanele fizice și juridice completează regulile relative la capacitatea succesorală a copilului conceput (art. 7 și art. 21)¹⁰; Decretul

---

⁴ A se vedea, M. Eliescu, *op. cit.*, p. 40.

⁵ A se vedea, M. Eliescu, *Curs de succesiuni*, Ed. Humanitas, București 1997, p. 15-16.

⁶ Caracterul anacronic al dreptului soțului supraviețuitor din dreptul francez a fost corectat. În prezent, prin ultimele reforme ale dreptului succesoral, în speță, cea din 2001 a fost recunoscută vocația succesorală a soțului supraviețuitor și calitatea sa de moștenitor rezervatar, rezerva sa fiind de un sfert din moștenire, în lipsa descendenților și ascendenților. De asemenea, acestuia i-a fost recunoscut încă din 1958 dreptul la sezină. În schimb, până în anul 2002, dreptul soțului supraviețuitor era de un sfert, în uzufruct, în concurs cu descendenții și de jumătate, în uzufruct, în concurs cu colateralii și ascendenții privilegiați. după această dată soțul supraviețuitor a dobândit un drept de la a moșteni o parte în proprietate, chiar în prezența descendenților. (J. Maury, *Succesions et libéralités*, Litec, 2007, 6e édition, p. 55-57).

⁷ Publicată în Monitorul Oficial nr. 91 din 28 iulie 1921.

⁸ Publicată în Buletinul Oficial nr. 9 din 31 ianuarie 1954.

⁹ Publicată în Buletinul Oficial nr. 8 din 30 ianuarie 1954.

¹⁰ A se vedea, E. Chelaru, *Drept civil, Persoanele*, ediția a 2-a, Ed. C. H. Beck, București, 2008, p. 12-14.

nr. 73/1954¹¹, privind modificarea art. 680 și art. 700 din Codul civil, a stabilit dreptul statului de a culege succesiunile fără moștenitori și a redus termenul de acceptare a succesiunii de la 30 de ani la 6 luni; Legea nr. 603/1943¹² privind simplificarea proceduri împărțelii judiciare a modificat regulile Codului civil relative la împărțea făcută în fața instanței. În fine, Codul familiei a modificat unele reguli ale Codului civil privind succesiunea, în special pe cele privind egalitatea copilului natural cu cel legitim, drepturile copilului adoptat, și protecția minorului și a interzișilor cu ocazia acceptării succesiunii și a efectuării partajului (art. 659, art. 678).

De asemenea, regulile Codului civil cu privire la deschiderea succesiunii sunt completate de Legea nr. 36/1995¹³ (art. 68-88) și de Ordinul nr. 710/C din 5 iulie 1995 de punere în aplicare a acestei legi, prin care sunt stabilite formalitățile necesare deschiderii succesiunii. Aceste norme reglementează procedura de deschidere a succesiunii finalizându-se cu emiterea certificatului de moștenitor, eliberat de notarul public, act care dovedește: acceptarea succesiunii și calitatea acestora de succesori, precum și întinderea masei succesoriale. Aceste reguli abrogă pe cele reglementate prin Decretul nr. 40/1953 privind procedura succesorală notarială.

În prezent, este aprobat Noul Cod civil¹⁴, fără a intra în vigoare. Noile norme modifică unele reguli ale succesiunii.

3. TERMINOLOGIE

În această materie există o serie de termeni specifici a căror semnificație trebuie anunțată la început.

3.1. Felurile succesiunii. Cum rezultă și din definiție, succesiunea îmbracă două forme: legală (*ab intestat*) sau testamentară (art. 650 C. civ).

Titlul I din Cartea a treia, evocat mai sus, reglementează doar succesiunea *ab intestat*, sau moștenirea legală, aceasta aplicându-se la decesul lui *de cuius* dacă el nu a întocmit un testament. În titlul II, din aceeași carte, intitulat „Despre donația între vii și despre testamente”, sunt consacrate regulile relative la succesiunile testamentare¹⁵.

---

¹¹ Publicată în Buletinul Oficial nr. 14 din 19 martie 1954.

¹² Publicată în Monitorul Oficial nr. 212 din 10 septembrie 1943.

¹³ Publicată în Monitorul Oficial nr. 92 din 16 mai 1995.

¹⁴ Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, publicată în Monitorul Oficial nr. 511 din 24 iulie 2009.

¹⁵ Noul Cod civil schimbă sistematizarea regulilor succesoriale. Având în vedere legătura dintre succesiunea legală și cea testamentară, Noul Cod civil reglementează distinct regulile devoluțiunii legale și a celor testamentare, iar regulile transmiterii succesiunii, stingerea pasivului